

Byens friluftsliv

Idékatalog

Friluftsliv i byens blå områder

Friluftsrådet
THE DANISH OUTDOOR COUNCIL

Idékatalog – Friluftsliv i byens blå områder

Forfatter: Vibeke Dalum, udviklingskonsulent

Serie: Byens friluftsliv

Foto: Styregruppen

Friluftsrådets fotoarkiv

Forsidefoto: Københavns Kommune, Kultur- og Fritidsforvaltningen

Design og grafisk produktion: meyer & bukdahl as

Udgivet af Friluftsrådet 2008

Oplag: 800

Udgivet med støtte fra Realdania

ISBN – EAN 9788777640209

Friluftsrådet

Scandiagade 13

2450 København SV

Tlf. 33 79 00 79

fr@friluftsradet.dk

www.friluftsradet.dk

Friluftsrådet

Friluftsrådets formål er at støtte og opmuntre til friluftsliv og naturforståelse under hensyntagen til landets natur og miljø. Friluftsrådet skal herunder over for offentligheden varetage de tilsluttede organisationers og den almene befolknings behov for og interesse i et aktivt friluftsliv. Desuden skal Friluftsrådet fungere som rådgivende organ over for offentlige myndigheder.

Se mere på www.friluftsradet.dk

Friluftsrådet forvalter Tips- og lottomidler til friluftslivet. Det er midler, der støtter initiativer for fremme af friluftslivet, som alle kan søge. Hvordan du søger, og hvad du kan søge til kan du se mere om på www.friluftsradet.dk under Tips/lotto.

Vision

Vi er i en by og et samfund, hvor glæden ved vand imødekommes.

I havnen er der skabt plads til beboernes friluftsliv. Fra kajen er der faciliteter, der gør det let at røre ved vandet, at komme ud at sejle, svømme, fiske, lege og plaske lidt med vandet. På land er der opholdsarealer med forskellige tilbud om friluftsliv, og der er stier til, fra og langs med vandet.

Fra havnen fristes man til en tur op ad åen. Både på, ved og langs åen er der plads til friluftsliv og oplevelser. Der er pladser til robåde, til fiskeri. Der er stier og pladser, hvor man kan nyde naturen og pladser, hvor børn kan fange små fisk og dyr og lege med vandet. Det er let at finde en sti, hvor man kommer tæt på vand, og hvor man kan opleve årstidens vekslen og naturens mangfoldighed.

Der er skabt adgang til byens søer, moser og bække. Man oplever, der er tænkt på friluftsliv, oplevelser, natur og aktiviteter, på hvad dette sted kan byde på. Mange steder er der grej, der passer til de oplevelser, stedet byder på, og som frit kan benyttes.

Vi er i en by, hvor variation, hvor aktiviteter, hvor naturen, vandet og samspillet er bragt i fokus, og hvor der er åbenhed og uderum til trivsel for alle beboere.

Vi er ikke kun i en by, hvor politikere og planlæggere har imødekommet vores glæde ved vandet, vi er også i en by, hvor klubber og foreninger er klar til at dele den glæde, de oplever ved vandet med andre. De har dage, hvor de henvender sig, åbner sig mod dem, der ikke er medlem i deres klub, de har grej som andre kan låne, og deres opholdspladser er en invitation til andre om at være med.

Vi er i en by, hvor der hele tiden er samspil om at skabe gode oplevelser og aktiviteter, hvor politikere, planlæggere og klubber spiller sammen, hvor alle børn, unge og ældre kan spille ind og blive hørt, når de får nye idéer. Vi er i en by, hvor dette idékatalog bliver flittigt brugt til at se nye idéer og vinkler, der kan inspirere endnu flere til at dyrke friluftsliv.

Vi er i en by, hvor man tænker sig om to gange, inden man slår vejen forbi søen, åen, fjorden eller havnen, hvor der altid er oplevelser og glade aktive, der inviterer en til at være med. Vi er i en by, hvor glæden ved friluftsliv er så synlig, at vi ligefrem føler, at den kalder på os: Kom og vær med! Kom og få en god oplevelse!

Vi er i en by, hvor et rigt friluftsliv og byens blå områder er en naturlig del af borgernes hverdagsliv.

Lars Mortensen
Formand for Friluftsrådet

Idékataloget

Ved interviews og besøg fik vi mange indspil og vinkler. Fire emner slog igennem, og dem er idékataloget bygget op om.

Det er:

- Nærhed
- Adgang
- Faciliteter
- Formidling

Idéer og vinkler er samlet i to stikordslister. Derudover er en række af idéerne brugt til at perspektivere de fire emner og at inspirere læserne.

God fornøjelse

Flemming O. Torp
Formand for styregruppen

Indhold

Fokus på friluftsliv i byens blå områder	1
• Vision	
• Indholdsfortegnelse	
• Indledning	
Nærhed, adgang, formidling og faciliteter	4
• Nærhed	
• Adgang	
• Formidling	
• Faciliteter	
• Vand- og naturoplevelser	
Idésamling	14
• Oversigt over idéer	
• Indspil fra respondenter	
Veje til virkeliggørelse	18
• Om idéer	
• Om kontakter	
Baggrund, metode osv.	20
• Om arbejdet m. idékataloget	
• Friluftspolitiske mål	
• Styregruppen	
• Definitioner	
• Friluftsrådets medlemsorganisationer	

Indledning

Dette er et idékatalog, der har fokus på friluftsliv i byens blå områder, det vil sige aktiviteter og oplevelser, der knytter sig til vandet i og ved byen.

I dette idékatalog ender byen dér, hvor det åbne land starter. Det har fokus på blå områder, og omfatter vandområder i tilknytning til de urbane områder, der kan anvendes til friluftsmål samt adgangsforbindelserne hertil. Det kan for eksempel være søer, åer, kyststrækninger, havneområder, kanaler og de tilknyttede stiforbindelser.

87 % af befolkningen bor inde i byerne, og i dag er byerne andet og mere end stedet, hvor man bor. Det er her, man arbejder, går i skole, har sine venner, og det er her hverdagens friluftsliv dyrkes. Samtidig er flere og flere opmærksomme på deres sundhed, flere og flere dyrker friluftsliv, og derfor får adgang til byens blå områder større og større betydning.

Nogle byer har fra naturens hånd gode rammer, andre byer skal skabe disse rammer. Det har imidlertid vist sig, at uanset om byen ligger ved vandet og er "født med" en rig natur eller selv må skabe den, så kan rammerne for friluftslivet blive meget bedre, end de er i dag.

Mange byer mangler stiforløb til og ved vandet, de mangler rum og pladser, hvor byboerne kan opleve samspillet mellem vand, natur og by, de mangler støttepunkter og tilbud, så man kan opleve den flora og fauna og dyrke de friluftaktiviteter, der er knyttet til vandet.

Det er, som om fantasien stopper ved flotte bygninger, og som om befolkningens interesse for oplevelser ved vand overses, for der er helt klart brug for mere inspiration, mere fantasi og nytænkning, når befolkningens interesser og ønsker skal imødekommes.

Det skyldes ikke kun planlægning. Det skyldes også, at den rigdom, der er ved det friluftsliv, der er knyttet til vandet, i en årrække blev fortrængt af angsten for den risiko, der også ligger i at udfolde sit friluftsliv på eller ved vandet.

I dag ser man mere pragmatisk på det, og glæden og interessen for aktiviteter ved og på vandet er åbenlys.

Mindre åbenlyse er desværre de mange barrierer, der skal brydes, og de mange initiativer, der skal sættes i gang, før der bliver adgang til de rige, mangfoldige aktiviteter og oplevelser, som byens blå områder byder på.

Det betyder, at mange byer i dag mangler faciliteter, der åbner for adgangen til at bruge vandet. Det betyder også, at mange foreninger og klubber, der er knyttet til vandet, gennem årene har opbygget en ejendomsfornemmelse for det blå område, de bruger.

Idékataloget "Friluftsliv i byens blå områder" er et initiativ igangsat af Friluftsrådet. Målet er at inspirere myndigheder, planlæggere og klubber til at imødekomme udviklingen til at skabe nye faciliteter, at være åbne og at stå for nye initiativer, der styrker det friluftsliv, der er knyttet til byens blå områder.

Idékataloget er et resultat af den indsigt, som styregruppen for indsatsområdet "Friluftsliv i byens blå områder" har samlet. Styregruppen har brugt et år til at samle idéer, som kan bruges til at skabe flere og bedre muligheder for at dyrke friluftsliv i byens blå områder. Den har stået for en række interviews, udsendt og samlet svar på spørgeskemaer, den har stået for en idékonkurrence, den har inddraget egne erfaringer, og den været rundt mange steder i landet for at samle gode idéer.

Nærhed

Værdien ligger i nærhed med mulighed for fordybelse.

Per Christensen, Landsforeningen af Ungdomsskoleledere.

Nærved og nærhed er at være så tæt på, at man har overskud til at opleve, og at kunne dyrke aktiviteter uden at have brugt al sin tid og energi på at nå frem. Nærhed er at gå forbi, at se og at blive inspireret til selv at være aktiv. Nærhed er også at være sammen med andre om en aktivitet, en oplevelse og at dele den med andre.

Mange erfaringer og undersøgelser siger, at nærhed, det at være tæt på det man gerne vil opleve, at have muligheden for aktivitet i kort afstand fra bolig eller arbejdsplads, det er helt afgørende for, om man får det gjort. Friluftsliv er ingen undtagelse.

Det understøttes af forskning om naturen, det grønnes betydning. Den forskning der findes er tæt knyttet til grønne områder, f.eks. Skov & Landskab, Karsten B. Hansen, "Grønne områder forebygger stress". Forskningen viser, at bare det at kunne se naturen fra sin bolig, på sin tur til og fra sit arbejde, det har stor virkning for stress, på hvor hurtigt vi bliver raske, og på hvor glade og tilfredse, vi føler os. Den viser også, at des tættere naturen er på vores bolig, des mere bruger vi den. Med den ro, den glæde man føler tæt ved vandet er styregruppen overbevist om, at man kan påvise de samme resultater, hvis der blev forsket i nærhed og kontakt til blå områder.

Nær ved vand er udsigt til vand fra bolig eller arbejdsplads eller en sikker, naturpræget sti hen til et blåt område inde i byen.

Nærhed – nær ved – tæt ved boligen, tæt ved arbejdspladsen, tæt ved skolen, tæt ved institutionen.

Nærved – nærhed er også gode forbindelser hen til åen, søen, havet. Forbindelser der betyder, at man kan komme hurtigt og sikkert frem. Det kan være gode stier, gode busforbindelser, tog lige til og fra stedet osv.

Her er lidt af de indspil, der er samlet om, hvorfor det er vigtigt, at det blå område er nær ved og inde i byen:

- Let adgang
- Kort afstand – hurtigt til og fra aktiviteten
- Nem transport
- Afstressende
- Socialt netværk
- PR-effekt – mange flere ser og fristes af aktiviteten
- Oplevelser, som man ellers skal ud på landet for at få

Nær ved er kort afstand fra byens hus til byens vand.

Nær ved er også nærhed i form af at kunne røre ved, at kunne bruge, at opleve at have kontakt med vandet osv. Det kan være:

- Fordring af ænder i dammen
- Håndfordring af karper i søen
- Sejlads i kajak
- At soppe
- Fange fisk med flue eller krog
- Se og undersøge smådyr fanget med net
- Sætte garn og røgte dem
- Sidde ved vandet og nyde udsigten
- Se hejren fange fisk
- Sejlads i solskin, regn og blæst
- Kanoen, der glider på vandet langs bredden
- Badning

Nærhed er, at vi kan mærke vandet.

Idéer til aktiviteter

Picnic-platorme

I havnen eller ude midt i søer kan der anlægges små platforme med bord-bænke sæt og pullerter til fortøjning af kanoer, robåde eller kajaker. Platformene kan bruges til frokostpausen, som fiskeplatform eller til bare at nyde søen, vejret og stedet som helhed.

Byens Blå Bånd

– a la Rio Seco i Valencia

I Valencia er flodens udløb i Middelhavet på et tidspunkt flyttet, og i det gamle flodleje er der skabt et fantastisk sammenhængende rekreativt område. Helt uden biler tæt ved byens centrum. Idéen er, at tilsvarende projekter med vægt på at sikre det bilfrie koncept, bliver gennemført i en eller flere danske byer. Eksempelvis København, hvor åen, der løber under Åboulevarden, vækkes til live og bliver et rekreativt blåt strøg gennem byen, lige som i Århus hvor åen er genskabt i den indre by og har givet helt nyt liv i området. Det kan også være en hel havnefront, der udvikles til bilfrit område med rekreative aktiviteter og tilbud.

– a la Grenå og Århus Å

Grenå Å, der er genskabt med slyngninger, stier og opholdspladser langs åen gennem byen, med gode muligheder for aktiviteter og naturoplevelser. Århus Å der er projekteret og godt på vej. En idé der er bragt videre, fordi mange ønsker at der skabes nye rekreative oplevelser i byen ved at genoprette åløb, etablere pladser, stier, vandaktiviteter mv.

Blå Bånd = bilfrie sammenhængende blå områder til rekreativ udfoldelse.

”Minimarina”

Skab et lækkert friluftssted med slæbeplads og opbevaring af både, legeareal med volleybane o.lign. og ikke mindst med åben booking, et udlånssystem, så stedet kan bruges af mange.

Find et åbent areal ned til søen eller fjorden, hvor det er let at komme til vandet, som også ligger centralt med rimelig gode bybusforbindelser. Indret arealet i samarbejde med kommune eller ejer af et opholds- og slæbested. Ligger der en lille bygning, så kan den måske bruges, hvis ikke rejses der et flot skur, hvor man kan opbevare surfbrætter, optimistjoller, kanoer og en lille motorbåd.

Det åbne udlånssystem skal være til reservering af bådene, så de kan bruges/lånes af alle byens klubber, ungdomsin-

stitutioner m.m. Hvert år i sommerperiode kan det fungere som sommerbase og en del af kommunens udbud af sommerferieaktiviteter. Stedet skal samtidig være et tilbud, hvor lokale bådejere, byens surfklub, dykkere og andre får plads til deres udstyr. På den måde bliver ”Minimarinaen” et sted med glæde og aktivitet og et sted, hvor man næsten altid møder andre aktive.

Afstanden og tiden er en afgørende faktor. Er afstanden for stor, er transporten for besværlig eller farlig, så vil der være færre, der har mulighed for at bruge tilbudet, selv om de gerne ville. I hverdagen har hverken institutioner eller klubber tid til f.eks. at bruge en time på transport hver vej.

Derfor er dette en idé – et eksempel på et tilbud – der skal ligge så godt, og som er så nemt at bruge, at en klub, en institution med medarbejder og foreningslivet kan nå ud at bruge de tilbud, der er i ”Minimarinaen”, selv om de kun har børn og unge i klubben en tre-fire timer om dagen.

Adgang

I vores interviews og spørgeundersøgelse, er "Dårlig adgang" en af de største begrænsninger for friluftsliv i byens blå områder!

Thomas Brandt,
medlem i styregruppen

Kender I en klub, der har åbne slæbesteder?

Vi ser adgang som den vigtigste forudsætning for, at der er liv og aktiviteter i byens blå områder.

Adgang til, langs, ad og ud i eller på vandet er afgørende for mange af de idéer, der er i dette hæfte. Mængden af idéer, der sikrer eller forbedrer adgangen, afspejler det behov, der er for en indsats.

Et af de største ønsker i vores spørgeundersøgelse og interviews er: "Bedre adgangsforhold". Det viser helt klart, at der savnes opmærksomhed på adgangsforholdene til vandet, og derfor ønsker vi, at der bliver sat fokus på adgang. Det viser også, at klubber, planlæggere og myndigheder skal være mere åbne for at skabe adgang.

Deltagerne i vores spørgeundersøgelse kom med disse eksempler på dårlig adgang:

- Adgang forbudt
- Dårlig adgang pga. bygninger og infrastruktur
- Aktiviteter er ikke tilladt
- Låst bom foran slæbesteder
- Områderne indbyder ikke til ophold og aktivitet
- Adgang begrænset
- For stor afstand mellem kanten af kajen og vandet

Lige nu skifter byernes havne karakter, og det er en ny chance for nytænkning og god byudvikling. På den ene side er det vores oplevelse, at bygherrer, planlæggere og myndigheder er meget optaget af, at havnen som byens særkende, og på vand som magnet for virksomheder, butikker og boliger. På den anden side er det også vores oplevelse, at friluftslivet bliver glemt, at det er umuligt for de frivillige at finde det rigtige tidspunkt at spille ind og med på. De kommer for tidligt eller for sent. Det betyder, at der ikke skabes plads til og adgang for friluftslivet.

Det er en chance myndigheder kun får én gang, den bør også bruges til at skabe liv i havnen, og til at imødekomme den brede interesse, der er for friluftsliv i byens blå områder.

Her vil vi nævne fire forhold, hvor fremsyn eller velvilje gør det let at skabe adgang.

Havnekajer

Mange steder er højden fra kanten af kajen til vandet så stor, at det hindrer adgangen til vandet. Flere faciliteter, broer, stiger m.m. kan sikre adgangen til vandet i havnen.

Lystbådehavne med slæbesteder

Mange slæbesteder er kun åbne for klubbernes medlemmer eller mod betaling. Det hindrer og begrænser adgangen unødigt. Åbenhed og velvilje over for andre brugergrupper vil give mange flere adgang til vandet.

Arealer til ophold og aktiviteter

Mange nye bygninger, virksomheder og boliger får udsigt til vand. Nogle få får opholdsarealer, og kun ganske få steder er man opmærksom på at indrette og bruge arealet mellem kajen og bygningerne til friluftsliv. Bevidsthed hos myndigheder, og åbenhed fra ejere og lejere kan give variation, mange flere glæder, oplevelser og plads til aktiviteter både for ansatte, klubber og det brede friluftsliv.

Den åbne klub

Klubbens slæbe- og isætningsplads og opholdsareal er åbne, så alle kan bruge dem, lige meget hvornår man får lyst til at sætte båd i vandet.

I modsætning til den åbne klub er "den lukkede klub", det lukkede areal og signalet om, at her er man ikke velkommen.

Idéer til aktiviteter

”Folkehavn”

Skab en samlet vandaktivitetsinfrastruktur. Et åbent tilbud f.eks. med:

- Offentlige flydebroer
- Opholdssteder med læ
- Grillplads
- Vandpost
- Dykkerbane
- Kajakforhindringsbane
- Multibrugerhuse
- Afmærkning
 - af jollesejladsbane
 - til langdistancesvømning

Vadesteder

Er søen lavvandet, kan man lave et vadested, som kan bruges om sommeren, når vandet er varmt. Vadestedet kan laves som en sti 10-20 cm under vandoverfladen. På den måde får man en soppesti, der gør det er sjovt og udfordrende at komme ud til platformen.

Strandpark

Amager Strandpark er en idé, som bør følges mange flere steder rundt i landet. Det store arbejde for at lave en indbydende strand med god adgang til mange forskellige typer friluftsliv inde i byen, det er lykkedes, og det har virket. Det betyder, at det i dag er et af de mest besøgte steder med flest udendørs aktiviteter på Amager. Skab flere strandparker.

Vandturen

En tur rundt i og ved byens vand, så deltagerne oplever alle sider af vandet. Udover vand som det bærende element, så kan der være et tema.

- Trangia-tur
- GPS-tur
- Vandfugletur
- Dykkertur
- Langdistancetur – osv.

Byens klubber, der er knyttet til vand, står for disse ture. De skal være et åbent tilbud, så alle der har lyst kan hente oplysninger om turene i klubhus, på nettet o.lign. Der er også oplysning om, hvor og hvordan man kan låne det nødvendige grej f.eks. en kajak, trangia osv.

Hver tur beskrives. Afstand og oplevelser er markeret. Det hele krydres med åbne tilbud, f.eks. klubben er på tur på torsdage, der kan du også være med. Det at flere forskellige klubber spiller ind med tilbud, giver varierede oplevelser. At der er flere om tilbudene, letter opgaven for den enkelte klub, samtidig med at det kan give både nye vinkler og mange flere forskellige og rigtig gode ture.

Havnetrapper

Mange havnebyer har kajlægg, der gør det umuligt at bruge havnen til aktiviteter. Her er trapper fra kaj til vandoverflade en simpel idé til løsning af det problem.

Caféen i havnen

Hvor der er skabt adgang såvel fra land som søsiden.

Formidling

Byens blå områder giver nærhed med direkte formidlingsmuligheder.

Lars Borch, Naturvejlederforeningen

Mange års erfaring og indsigt viser, at formidling ofte er helt afgørende for, om vi bruger og oplever de aktiviteter og den natur, der findes. Erfaringen viser også, at formidling er særdeles vigtig, når vi taler om brug og oplevelser i blå områder, og dermed er formidling et afgørende element for friluftsliv i byens blå områder.

Vand er dragende, spændende, og det rummer rig mulighed for aktiviteter. Det har sin egen natur, flora og fauna, og vi kommer ikke uden om, at man skal være opmærksom på, at det kan være farligt. Vil man fremme et rigt friluftsliv i byens, så skal disse tre forhold formidles.

Aktiviteter:

- Hvilke aktiviteter tilbyder min by
- Hvilke steder er der, hvor ligger de, hvordan finder jeg dem
- Hvilket grej skal der til, – båd, kano, fiskestang, redningsvest osv.
- Hvor finder jeg grej,
 - kan jeg låne, skal jeg eje, kan jeg blive medlem i en klub

Naturen:

- Hvad er det for en natur, jeg kan opleve
 - fisk, fugle, smådyr, vandets kraft
- Vejrets påvirkning af vandet, store bølger, havblik osv.

Nødvendige færdigheder

- Kan jeg dyrke denne aktivitet eller få denne oplevelse uden særlige færdigheder
- Hvor henter jeg de nødvendige færdigheder
 - arrangementer m. vejleder, i klubber, på kursus
- Hvad skal jeg være opmærksom på, hvordan kan jeg sikre mig, at jeg ikke lige pludselig står i en farlig situation

En vigtig del af formidling er klar lokal oplysning om, hvor man kan fiske, hvor man sejler i jolle, med speedbåd, med robåd. Hvad man kan låne, og hvad man selv må regne med at skulle have med. Det kan være via en lokal friluftsportal eller et samarbejde klubberne

imellem, så de som standard har disse oplysninger på deres hjemmesider. Det kan være oplysning til dagplejemødre, fritidsklubber m.m. om, hvor de kan dyrke hvilke aktiviteter i deres kommune. Det kan være klublivet, hvor færdigheder i aktiviteter formidles og indlæres, så man får større glæde, flere oplevelser ved at fiske, ro, dykke osv.

Simpel og god formidling er oplysning i den lokale ugeavis, om de aktiviteter klubben har, som er åbne for andre.

Levende naturformidling har stor betydning. Den er vigtig. Den hjælper brugerne af søen, åen, stranden eller havnen, og den understøtter, kvalificerer og beriger deres oplevelse. Erfaringerne viser, at den direkte levende formidling sætter spor ved at udvide borgernes viden, interesse og handlemuligheder omkring lokaliteten.

Levende formidling er også den formidling af naturforhold, som klubber og naturvejledere står for. Det kan være for børn, der fanger småfisk med net, det kan være voksne, der får indsigt i bugtens fugleliv, og det kan være sportsfiskerne, der fortæller om hvilke fisk der må fanges hvornår og hvorfor. Det kan være naturen i mosen, og hvorfor mosen ligger lige her og meget mere.

Formidling ved skiltning, plancher, plakater, lystavler, downloads til mobiltelefon m.m. er en formidling, der har helt andre kvaliteter, men meget stor betydning, fordi den kan bruges af besøgende, hvis og når det passer dem. Også hjemmesider, foldere osv. bør tages i brug, så hver enkelt borger her og nu kan hente den bedst mulige indsigt og information om det blå område, de bruger eller besøger.

Naturformidling af de blå områder sammenkobles med den store diversitet, der er blandt brugerne.

Idéer til aktiviteter

Aqua center

Mobile skurvogne, hvor man kan leje effekter til at udforske og have oplevelser ved og i vandet. Man kan have "faste pladser" for det mobile aqua center med grill, borde, bænke og toiletfaciliteter.

Hele året med:

- Redningsveste
- Fiskestænger og net
- Biologiske testsæt
- Foldere fra relevante foreninger

om sommeren med:

- Kano og kajakker

om vinteren med:

- Skøjter

Formidlingsfærge

Til brug på søer udvikles en kabelbåd med glasbund – en formidlingsfærge – så publikum ved egen kraft kan trække sig ud på vandet over til øen og kigge ned, som med en vandkikkert. Ved færgelejet er der foldere, der fortæller om den flora og fauna, man kan se og opleve på turen.

Færgemænd og -koner

Samle frivillige foreninger med tilknytning til det blå element i et tværfagligt samarbejde omkring formidling af salte og ferske vande i vores kommune. Projektet tilbyder et antal offentlige arrangementer året igennem, med en maritim formidlingsvinkel. Titlen "Færgemænd og -koner" henviser til den omstændighed, at det var disse personer, der i fordomsdage bragte mennesker nye steder hen. Arrangementerne afholdes af seniormedlemmer fra de frivillige foreninger i et samarbejde med ansatte fra Park/Natur- og Skole/Kulturforvaltningen.

Mere formidling

Pladser og steder rundt i byens blå områder med plancher, foldere og levende formidling. Hvilke fugle man kan se hvornår. Hvordan man kender forskel på tudser og frøer. Hvordan deres æg ser ud. Hvorfor hundestjelen bliver rød på bugen. Hvad er morild, og hvornår kan det opleves osv.

En guide til "de blå stier"

– En bog/en hjemmeside, hvor de smukkeste vandveje med seværdigheder og oplevelser angives.

Projekt coaster

Flydende naturinfocenter, der sejler rundt til danske fjorde, og formidler naturen, floraen og faunaen netop nu og her i denne fjord.

Svaneruten

I det åbne land har vi Margueritruter, sådanne ruter kunne vi have til vand i byen. Ruter der fører rundt langs åen, ned til søen, ud til kysten, hen til smukke steder og pladser, hvor man kan opholde sig, nyde udsigten eller dyrke en aktivitet.

Stier langs vandet

Stier rundt i byen langs vandet kombineret med oplysningsmateriale, i form af plancher, der formidler naturen, eventuelt suppleret med en folder.

Byens blå områder giver mulighed for at komme i kontakt med andre og nye grupper i naturvejledningen.

Lars Borch, Naturvejlederforeningen

Vand giver uforglemmelige oplevelser – det er blidt og farligt på en gang.

Anni Juhl Jørgensen, Struer Sejlklub

Faciliteter

For os lystfiskere er vandet faciliteten i sig selv, men i søer med mange siv, vil det da være oplagt med broer eller "fiskepontoner" til at fiske, bade eller kigge ned i vandet fra.

Klaus Balleby, Danmarks Sportsfiskerforbunds aktivitetskoordinator

Mange oplever grænsen mellem adgang og faciliteter som flydende. Vi behandler det i hver sit afsnit, fordi vi mener, at der er på nogle områder er stor forskel på adgang og faciliteter. Adgang handler om lov og rettigheder. Vil dem, der har retten give os adgang osv. Hvorfor vil/kan de ikke give adgang. Faciliteter handler om at etablere nye muligheder, der hvor vi i princippet har adgang, men hvor naturen eller bygningsværker hindrer adgang. Faciliteter handler også om at skabe gode muligheder for ophold, aktiviteter og oplevelser.

På denne side har vi nævnt en række initiativer, der på hver deres måde er faciliteter, der fremmer friluftsliv i byens blå områder. En række faciliteter, der mange steder er nødvendige for, at man oplever, at der er adgang. Vi nævner faciliteter, der gør det nemt og bekvemt at opholde sig ved vandet, Vi nævner faciliteter/grej til aktiviteter på vandet, hvor udlån og/eller gode rammer til opbevaring er afgørende for aktiviteten. Vi nævner en række naturoplevelser, som nogen skal tage hånd om eller formidle, hvis mange skal kunne opleve glæden ved vandet.

Som et særligt punkt under faciliteter vil vi nævne behovet for nyudvikling. Som nævnt har vi været rundt, og vi har set rigtig mange løsninger, nogle flotte, nogle pænt tilpasset området og rigtig mange, der bare er en løsning. Idéerne i dette hæfte viser, at mange er glade for en løsning, f.eks. en container. Måske fordi mange kan finde plads til en container, det er let, det er enkelt og så kan den jo flyttes, når man bliver træt af den. Mange steder en nødløsning, der bliver permanent. Det blå friluftsliv vil gerne mere end det. Vi vil gerne være fri for at ligne en bunke skrammel, der er blevet efterladt eller overses.

Friluftslivet ønsker, at faciliteter til friluftsliv i byens blå områder er gennemtænkte, og vi mener, at der mangler velegnede, æstetiske, arkitektoniske løsningsmodeller. Helt enkelt mener vi, at faciliteter skal passe til det sted, hvor de placeres, og at der mangler at blive udviklet faciliteter – gerne standard faciliteter – der passer til byens blå område.

Vi vil gerne bo i en pæn by med mange gode faciliteter til blå aktiviteter, der udstråler bevidsthed om kvalitet.

Bedre adgangsforhold mellem land og vand

- Pontoner
- Slæbesteder
- Isætningspladser for både, der ligger på trailer
- Adgang for uorganiserede via foreningers vandnære arealer
- Trapper (niveauforskelle er et problem)
- Bedre mulighed for ophold
- Stier langs vandet

Flere friluftsfaciliteter ved vandet

- Toiletter
- Steder at komme af med affald
- Grillpladser
- Primitive overnatningspladser, som skal være tilgængelige både fra land- og vandsiden.
- Kajakopbevaring
- Omklædningskure til vinterbadende
- Steder til udlejning af vandcykler og både
- Flere steder for lystfiskere

Flere aktiviteter ved vandet

- Grejbanker
- Havnecykler
- "Aqua center"
- Vandlegeplads
- Aktivitetshavnepromenade

Flere oplevelser ved vandet

- "Svanerute"
- Flydende natur info-center
- Stier under vand
- Guide til blå stier og områder

Idéer til aktiviteter

Kajkasser

Kassen er tænkt som en altankasse ud fra havnefronten, og den er nemt fastgjort til en hvilken som helst havnefront. Kassen gør tilgang til vand muligt for alle. Kassen forsynes med trappe fra kajens kant til kassens kant. Kassen er udelukkende udført i metal med "netmasker", så det marine liv også kan opleves inde i kassen. Kassens størrelse kan variere efter omgivelserne. Kassen har fast metalbund, der fx kan være 50 cm dyb, så børn kan bade i kassen, og der kan være hegn på ydersiden, så de mindre børn ikke kan hoppe ud af den. Kassens sider skal have en bredde, så brugerne f.eks. kan sidde på kanten, have ting på kanten, bade fra kanten, lægge til og fra i kano og kajak.

Faciliteter

Udvikling af smukke funktionelle faciliteter, containerens afløser, trapper og slisker fra havnekajer, overnatningsplatform, ly og læ til ophold osv. Katalog hvor gode pæne faciliteter er samlet.

Kolonihaver til vands

Vi er et ørige, hvor de fleste danskere sætter pris på vand, men de færreste har glæde af det ud over turen til stranden, kysten eller søen. At bruge vandet kan være besværligt, dyrt og for nogen farligt.

Det kan ændres, hvis man etablerer særlige kolonihaver på f.eks. vore søer. Et lille hus, som de oprindelige kolonihaver, uden vand, toilet og varme. Kun et sted at opholde sig i kortere tid. En lille "grund" uden om, hvorfra man kan fiske, sejle i sin jolle, bade m.v. 5, 10 eller 50 "haver" sat sammen i en stor flåde, forankret i søbunden og forbundet til land med en pontonbro. Udformet arkitektonisk og planmæssigt, så de fleste "haver" har direkte adgang til vandet. Fælles faciliteterne – toilet, bad, vand og affald – etableres inde på land.

Flydende shelter

En flydende shelter bygges på pontoner f.eks. 5x5 m med plads til 8-10 personer og til, at 3-4 kajakker kan ligge fortøjet.

Vand- og naturoplevelser

Byens blå områder er med til at give rigdom og variation i de naturoplevelser som byen byder på. Til naturen ved søen, åen og fjorden. Byens blå områder er et bredt spektrum, der rummer oplevelser fra springvand, den anlagte dam, til vandhullet og det fredfyldte sted, naturen ved søen, åen og fjorden.

Mange af byens blå områder er mere robuste end de grønne områder. De nedslides og overbelastes ikke lige så let som byens grønne områder. Det betyder ikke, at der ikke er blå natur, der skal tages særlige hensyn til. Det betyder blot, at mange blå områder kan rumme et aktivt friluftsliv, uden at naturindholdet forringes. Men også her vil der ofte være behov for zonéring, hvor fugle og vegetation skal have ro, hvor forskellige aktiviteter kan finde sted osv.

Mange steder glider blå og grønne områder ind i hinanden, også det er en berigelse for friluftslivet. Stien, der slynger sig gennem

byen, ned til åen ud gennem mosen og ind gennem de grønne områder, med arealer til ophold, hvor man er i tæt kontakt med vandet, og hvor der er toilet og affaldsopsamling, er vigtige elementer til gode oplevelser i byens blå områder.

Blå områder er også den rene havn, havet og fjorden, hvor man kan dyrke aktiviteter, der kræver mere vand og plads.

En af de oplevelser mange knytter til den naturoplevelse, det er at have adgang til aktiviteter på vand er: "at få krop og hoved ud og bevæge sig, og at opleve egen natur i naturen". For mange er det en førstegangoplevelse man får, når man mestrer det at ro kano, kajak eller sejle en jolle, og det er en god fornemmelse, man gerne vil opleve igen.

Flora og fauna i søen, i byen og i fjorden og havet er forskellig. Oplevelsen af vejrets påvirkning er også meget forskellig. Mange

Den største værdi ved byens blå områder er, at det er en allemandsret. Det er en vigtig kvalitet, fordi der er mange brugere – især bynært.

Formand Mads Brodersen, Dansk Forum for Natur & Friluftsliv

giver udtryk for, at naturen ved vandet er noget særligt. Vejret, lysets hurtige skift opleves intenst.

Byens blå områder bør være attraktive. De skal byde på en flot natur, og de skal indbyde til aktiviteter. Den variation af aktiviteter, de rummer, er mindst lige så vigtig som variationen i naturen. Aktiviteter fra udspring til bålpladser, fra sejlads til det at overnatte i shelter og stege en nyfanget fisk. Byens blå områder er attraktive, når de rummer såvel naturoplevelser som plads til aktiviteter.

Oplevelse af fred og ro ved vandet tæt ved byen er gennemgående i meldinger om natur og miljø ved byens blå områder.

Vand og naturoplevelser er rideklubbens tur, ad stier ud til søen eller fjorden, hestene der får kølet deres hove, rytterne der sidder af og dyrker det sociale samvær, mens de spiser deres medbragte mad.

Vand og naturoplevelser er glæden ved at fange krabber med små fiskenet, glæden ved at fange fisk med snøre eller i garn, og glæden er stor hver eneste gang. Spænding, fornemmelsen af at kunne gøre det, glæden ved at man fangede noget, det giver velvære og tilfredshed. Det giver også en bevidsthed om, at forurening, at vandkvalitet, livet i vandet er forhold, som vi skal tage hånd om.

Vand og naturoplevelser er også dagens lille tur ned til dammen for at fodre ænderne, få lidt frisk luft, og se lysets spil i vandet, møde andre og hygge sig lidt.

Det er den daglige smuttur på cykel ned til vandhullet, hvor man i fred og ro kan nyde dagen, hilse på dem der kommer forbi, og lade op, stress af og suge sundheden til sig.

Faciliteter i tilknytning til de blå områder er det, der er vigtigst for os.

Ilse Trøst Hansen,
Samvirkende Danske Turistforeninger.

Muligheden for at kunne færdes frit langs vandet er et dansk "særkende".

VisitDenmark

Idésamling

1. Havnecykler

– De blå områders pendant til f.eks. Københavns bycykler

2. Løbestier med vandtema

– Løbestier langs åen, søer. Evt. kombineret med en folder

3. Kæde-robåd

– En kæde-robåd består af en robåd, der kan sejles i begge retninger, og som er fastgjort til en kæde under vandet. Årerne er også sat fast, så de ikke kan fjernes

4. Picnicplatforme i vandet

– Ude på vandet anlægges små platforme med borde og bænke og pullerter til fortøjning af robåde eller kajakker

5. Stier under vandet

– Anlæggelse af natursti under vandet til snorkeldykkere

6. Vadesteder

– I stedet for at anlægge en bro kunne man lave et vadested, som kan bruges om sommeren, når vandet er varmt. Ved at lave en sti 10-20 cm under vandoverfladen får man en sjov "soppe-sti"

7. Kano/kajak-holdepladser/kajakhotel

– For at gøre det nemmere for ejere

af kanoer og kajakker at komme ud at sejle, kan man bygge skure med aflåste bokse, som kan lejes. Kan også bruges af kommune og institutioner

8. "Aqua center"

– Udlejning af kajakker, kanoer, fiskestænger og biologiske testsæt, som kan bruges til skolernes undervisning

9. "Blå dag"

– Hvor der rettes fokus på aktiviteter, der udøves i tilknytning til de blå områder

10. "Byens Blå bånd"

– Sammenhængende blå områder til rekreativ udfoldelse

11. Flydende shelter

– En flydende overnatningsplads med bl.a. "das"

12. Mobil flydeplatform

– som kan anvendes til isætning og optagning af kajakker og til andre aktiviteter, som kræver adgang til byens kanaler og havnebassiner

13. En guide til de blå stier

– En bog/hjemmeside, hvor de smukkeste vandveje med seværdigheder og oplevelser angives

14. "Projekt coaster"

– Flydende natur info-center til de danske fjorde

15. Kolonihaver til vands

– Hvorfor ikke genopfinde kolonihaven – men til vands

16. "KajKassen"

– En altkasse som hænger ud fra havnefronten. Kassen er udelukkende udført i metal med "netmasker", så det maritime liv også kan opleves inden i kassen

17. "Skibet"

– Et motordrevet skib af en passende størrelse indrettes til flydende klasselokale til brug for undervisning og aktiviteter, der omhandler havet, havnen og det liv der er i, på og ved vandet

18. Gennemsigtig havnetunnel

– I stedet for gangbro over havnen, laves en gennemsigtig fodgænger-tunnel under havnen

19. "Folkehavn"

– Etablering af en samlet vandaktivitetsinfrastruktur med bl.a. offentlige flydebroer opholdssteder med regnlæ, grillplads vandpost dykkerbane

kajakforhindringsbane
multibrugerhuse
afmærkning af jollesejlsbane
opmåling til langdistancesvømning

20. Flydende fristed i det blå

– En avanceret husbåd hvorfra man kan bade, tage på dykkerture. Huset har sit eget formidlingsrum/naturrum. Der kan lånes kajaker og robåde. Dykkerklubben og kajakklubben hjælper til med organiseringen

21. Vandlegeplads

– Legeplads ved vandet. Ligesom naturlegepladser ofte har skov og træ som tema, kan vandlegepladsen have vand som tema

22. Kabelfærge med glasbund

– Kabelfærge i stedet for gangbroer. Folk kan selv trække sig ud på vandet og kigge ned, som med en vandkikkert

23. "Svanerute"

– På landevejene har vi Margueritruerne. Sådanne ruter kunne vi også have på vandet

24. Genskabelse af slyngede åer

– Som Grenå Å der i dag slynger sig gennem byen med små søer, natur, opholdspladser, aktiviteter og formidling

25. Aktivitetshavnepromenade

– De fleste faciliteter til vandaktivitet findes i forbindelse med lystbådehavne. Disse er ofte placeret i udkanten af byerne. Ved at trække disse aktiviteter ind i centrum af byen vil det give bybørnene nogle ekstra aktivitetstilbud

26. Sea-hostel

– I tilknytning til byens Danhostel kan der ved kajen i havnen placeres en gammel færge. En del af færgens bildæk indrettes til at placere de kajaker og kanoer, som vil besøge færgen. Danhostel driver færgen ved at tilbyde overnatning i kabyssen

27. Sea-leden

– Som vandreleden kan der i havnemiljøet, kanaler og åløb indrettes et system af sea-leden. Følgende temaer kunne tænkes:

- Goumet-tur
- Trangia-tur
- GPS-tur
- Langdistance-leden

28. Frilægning af åer

– Som det er sket i Århus. Det er en idé som mange byer burde følge op

29. Genskabelse af søer

– Som Egå Engsø, der har givet området et mere varieret naturindhold

og mange flere naturoplevelser. Formidling om oldtidsfund, om bosættninger, om havbugten, der strakte sig ind hvor søen nu ligger, det giver lige oplevelsen en ekstra dimension. At der også er en naturlegeplads med tema fra den tid, betyder, at dette er en idé, der bringes videre til andre

30. Flydende grejbank

– Grejbanken flyttes ned på vandet i byen. Herved sikres nærhed og tilgængelighed. Samtidig vil det give mulighed for at andre brugere kan gøre brug af grejbanken

Indspil fra respondenter

Den største værdi ved byens blå områder er, at det er tæt på! Der er mange mennesker i byen, som er helt tæt på friluftslivet her.

Klaus Balleby, Danmarks Sportsfiskerforbunds aktivitetskoordinator

Skoler, institutioner og foreninger får mulighed for at dyrke friluftsliv på og ved vandet.

Svend E. Schmidt, Grejbankerne/Skibhusskolen, Odense

Benytter byens blå områder til:

- Miljøfestival
- Sejlad i mindre både
- Kanosejlad
- Kajaksejlad
- Sejlad i flydering
- Roning
- Svømme- og bademuligheder
- Vandre/gå/cykelture langs vandet
- Shelterovernatning
- Bålpladsophold
- Fiskeri
- Naturformidlingsaktiviteter
- Naturaktiviteter
- Se på vand og fugle
- Lytte til bølgeskvulp
- Kaste sten i vandet
- Ture med børnene ud i det blå

Angiver største værdier som:

- Nærhed
- Let adgang
- Rekreative oplevelser i nærområdet
- Tæt på hjemmet
- Nær transportmuligheder
- Man kommer hurtigt til og fra aktiviteten
- Mulighed for aktiviteter tæt på klubben
- At få krop og hoved ud og bevæge sig
- Opleve egen natur i naturen
- Få en blivende interesse
- Motion og bevægelse
- Samvær
- Afstressende effekt
- Godt socialt netværk
- Bilfrit med fred og ro
- Uforglemmelige oplevelser

- Blidt og farligt på en gang
- Vand drager
- Stor PR effekt (forbipasserende fatter interesse)
- Søer og havne er ofte mindre vejrpåvirkede end det åbne hav og søer i det åbne land
- Oplevelser, læring og muligheder for fællesskab i området
- Renhed og frisk luft
- At der er mange mennesker – men ikke for mange!

Oplevelse af begrænsninger i forhold til anvendelse:

- Mangel på renholdelse
- Dårlig vandkvalitet
- Dårlig adgang
- For få faciliteter

Dårlig adgang pga:

- Højdeforskel mellem kajkant og vandoverflade
- Områder indbyder ikke til ophold og aktivitet
- Ringe formidling om muligheder
- Adgang begrænset til medlemsskare i klubber og foreninger
- Aktiviteter ikke tilladt
- Ved ikke om aktivitet er tilladt
- Dårlig infrastruktur pga. bygninger og infrastruktur
- Ringe plads pga. mange andre brugere
- Adgang forbudt
- Bål og fiskeri ikke tilladt

For få/manglende faciliteter:

- Borde/bænke
- Isætningspladser for kajaker o.lign.
- Isætningspladser for både på trailere
- Toiletter
- Mulighed for opbevaring af kajaker og andet udstyr nær vandet
- Fiskebroer, badebroer, broer til at kigge ned i vandet fra mv.
- Formidling af muligheder
- Trapper ned til vandet

- Affaldscontainere
- Primitive overnatningspladser
- Fortøjningsmuligheder for kajaker o.lign.
- Mulighed for at leje kajplads

Største ønsker til forbedring for friluftslivet:

- Mere friluftsliv i byens blå områder
- Bedre vandkvalitet
- Bedre adgangsforhold
- Flere mindre isætningspladser for små både
- Anløbsbroer fordelt rundt om i havnen
- Opbevaringsmuligheder for udstyr
- Værksted og grejdepot ved vandet
- Større opmærksomhed og bedre formidling af de blå områder med adgang
- Mere og bredere formidling af mulighederne for anvendelse af byens blå områder
- Idéer til brug skal formidles
- Oprettelse af idéområder
- Multibrugerhus så mange kan prøve forskellige aktiviteter/discipliner
- Mere klubliv i de nye havneområder
- Lejrpladser
- Sammenhængende bilfri områder med adgang til gode picnicsteder
- Afmærkede kano- og kajak rundture
- Mere sammenhold om at passe på ting

Veje til virkeliggørelse

Samarbejd med andre organisationer, som gør det godt og har fokus på nogle af de ting, som vi arbejder med og som vi kan lære af.

Svend E. Schmidt, Grejbankerne/
Skibhusskolen, Odense

Dette katalog har en række idéer, som vi er mange, der gerne vil have omsat til virkelighed. Når man kigger på dem, er den første tanke: Hvem skal dog bringe dem til virkeliggørelse? Her håber vi, at du er en blandt mange, der vælger at følge en idé op.

Arkitekter, planlæggere og politikere

Byens blå områder kan blive attraktive og folkeejede, hvis arkitekter, planlæggere og politikere begynder at spille med og lader sig inspirere af dette katalog til samspil og til at inddrage nye idéer. Der skal sikres plads og medspil, så der bliver varierede tilbud om aktiviteter og plads til et aktivt liv i og ved byens blå områder, ikke mindst skal der være plads til, at både klubbers og det brede almene friluftsliv bliver en del af livet i de nye havnemiljøer.

Kommunen som medspiller

Veje til virkeliggørelse er aktive borgere og klubber, der går i gang med at få gennemført en idé. Første skridt for dem er ofte en kontakt til kommunen, fordi det er kommunen, der har overblik over de kommunale arealer, og som kan anvise muligheder for de aktiviteter eller idéer, som I gerne vil i gang med.

Nogle aktiviteter kan altid passes ind i et offentligt areal, nogle aktiviteter er det mere vanskeligt at finde plads til. I kan forvente, at kommunens folk kender alle områder, og I kan forvente, at de bestræber sig på at hjælpe jer.

Alle grupper af borgere, der har ønsker om en friluftaktivitet kan henvende sig til Teknisk Forvaltning og få oplysning om, hvor der findes egnede områder til de aktiviteter, de gerne vil i gang med. I Teknisk Forvaltning skal man normalt opsøge de grønne folk, parkafdelinger eller tilsvarende sektioner. Der kan man også meget ofte få vejledning om, hvordan man kan komme videre med sine idéer eller ønsker, og på hvilke områder kommunen kan hjælpe.

Vær opsøgende og objektiv. Kommunens folk ser måske andre løsninger end jer, brug deres kendskab til samspil og udvikling af

en fælles idérigdom, der kan finde gode løsninger for jeres ønsker og aktiviteter. Vil I sætte gang i et stort visionært projekt, så er det borgmesteren, I skal tage kontakt til.

Klubber og foreninger

En lang række klubber, der dyrker friluftsliv, er tæt knyttet til vandet, og nogle af dem ejer/forvalter områder med direkte adgang til vandet.

Har I problemer med adgang, eller har I en idé, så tal med dem, måske kan I sammen finde en løsning. De har måske samme interesse. I skal naturligvis være indstillet på, at de lige skal tænke over det, og eventuelt undersøge, hvordan deres medlemmer ser på det.

Jeres klub – andre klubber

En række idéer om adgang og grej er forholdsvis nemme at følge op.

Tænk over, hvad større åbenhed hos jer selv kan betyde for andre. Har I grej som andre kunne have glæde af at låne? Hvad er det I mangler? Kan I låne? Er der dage hvor jeres fiskestænger, kajaker, kanoer, både, optimistjoller m.m. er ledige, så andre kan låne dem?

Er der adgang til de arealer jeres klub disponerer over? Virker det som åbent eller lukket land? Er det ligefrem hegnet? Er der forbudt skilte? Er der velkommen skilte, "Her må du gerne ..."? Er slæbestedet låst? Er det nødvendigt? Tænk i og arbejd for, at en større åbenhed hos jer også giver større åbenhed for dig og din klub i de andre klubber.

Friluftsrådet som medspiller

Det fokus Friluftsrådet har på byens friluftsliv betyder, at der er stor åbenhed og velvilje til støtte inden for de rammer, Rådet har. Det gælder såvel opmuntring, sparring som støtte med gode råd fra styregruppens medlemmer, Friluftsrådets kredse, såvel kredsbestyrelse som repræsentanter, og der vil være mulighed for at søge støtte til gennemførelse af nogle af ideerne via Tips- og lottomidler til friluftslivet. Se mere herom på www.friluftsradet.dk.

Idéer til aktiviteter

Naturoplevelser

Å og stiforløb a la Rio Seco i Valencia, som Grenå Å eller planerne for Århus Å. Den slags oplevelser burde vi have mange flere af. Nu går jeg og tænker på, hvem det er, der kan og skal påvirkes, for at man går i gang med det ved åen i min by. Borgmesteren, dem der ejer arealer langs åen, hvem mon det er? Så kan jeg se, at på næste side henviser man til kommunens grønne forvaltere som nogle positive folk, jeg kan også se, at Friluftsrådet har kredse, med kredsbestyrelse og repræsentanter fra medlemsorganisationerne. Jeg tror faktisk, det er et rigtig godt sted at starte, det bedste sted at starte, men lige nu drøfter jeg det med naboer, venner og bekendte. Så får vi se.

Arkitekten

Lige nu går jeg og spørger venner og bekendte, om de kender en arkitekt, har kontakt til designerskoler o.lign. Det gør jeg i håb om at finde nogen, der har lyst til at udvikle nogle af de nye – gerne standard – faciliteter, der passer ind i byens blå områder. – Og gerne nogle af dem, der er nævnt i dette katalog.

Gør det! – Gå videre med idéen

Jeg bor i byen, og jeg er meget glad for vand, at se på det, at være i det, at mærke vandet. Faktisk går jeg altid og drømmer om alt det, jeg kan ved vandet. Jeg drømmer om, at turen gennem det grønne område ude ved mosen, også kunne være en tur gennem mosen. Jeg drømmer om, at jeg og alle andre kommer ud i rørskoven, og oplever rørskoven, sumpplanter, svirrefluer så tæt på, at vi kan røre ved dem.

Jeg fik dette katalog, og i det så jeg, hvordan nogle af disse tanker, kan blive til

virkelighed. Jeg tænkte også, det er alt for besværligt, men jeg snakkede alligevel om det til naboer, til venner, til kollegerne. De var alle fyr og flamme: "Gør det, gå videre med idéen". Også her fandt jeg god hjælp i kataloget, og nu har jeg kontakt med kommunens grønne afdeling. Vi er sammen ved at finde ud af, hvad de kan stå for, og hvad andre bør påtage sig. Der er meget jeg skal, men jeg føler, at jeg er kommet godt i gang.

Picnicplatforme ude på vandet

Jeg gav kataloget til en af naboerne, der er meget interesseret i vand. Han faldt pladask for idéen om picnicplatforme ude på vandet. – Idéen er, at der ude på vandet anlægges en platform med borde og bænke og pullerter til fortøjning af robåde og kajakker. Sådan én synes han, vi skal ha' ude på søen, ud for caféen. Hans idé er, at så skal man også kunne lægge til inde ved caféen. Det giver muligheder, man kan tage mad med, hjemmefra eller fra caféen. Han har taget fat i klubberne ved søen, flere af dem synes, det er spændende. De mener, de selv kan bygge den. Nu har han taget fat i forvaltningen. De synes også, at idéen er god. Nu ser de på tilladelse, og hvad forvaltningen kan gøre.

Baggrund og metode

Børnene skal ud! Også de 0-6 årige. Dagplejere, pædagoger osv. skal videreuddannes!

Formand Mads Brodersen, Dansk Forum for Natur & Friluftsliv

I 2006 udarbejdede Friluftsrådet et kommissorium for indsatsområdet "Friluftsliv i byens blå områder", hvor medlemsorganisationerne blev inviteret til at indstille repræsentanter til styregruppen, hvorefter Friluftsrådet nedsætter denne styregruppe. Styregruppen sætter rammerne for arbejdet og fastlægger metode og arbejdsform for gruppens arbejde.

Definition af byens blå områder

For at sikre en ensartet opfattelse af, hvad byens blå områder er, definerede styregruppen forholdsvis hurtigt følgende arbejdsdefinition:

"Byen ender dér, hvor det åbne land starter. De blå områder omfatter alle vandområder i tilknytning til byen, der kan anvendes til friluftsmål samt opholdsarealer og adgangsforbindelser i tilknytning hertil. Det kan for eksempel være søer, åer, kyststrækninger, havneområder og kanaler."

Definitionen har dannet grundlag i det videre arbejde med indsamling af data, spørgeskemaer, interviews, idékonkurrence og dette idékatalog.

Data

I undersøgelsen af bynært friluftsliv med henblik på udsendelse af et idékatalog er anvendt spørgeskemaer, uddybende interviews samt en idékonkurrence.

Spørgeskemaer

Der er udsendt spørgeskemaer til Friluftsrådets medlemsorganisationer for at afdække behovet for bynært friluftsliv.

Der indkom 13 skemaer, 11 fra organisationer og to fra privatpersoner, kun en af respondenterne anvender ikke byen blå områder. To organisationer råder over arealer i tilknytning til vandet, og uorganiserede havde adgang hos én af disse.

Interviews

Der blev udviklet en interviewguide, hvorefter styregruppens medlemmer personligt stod for disse interviews. Der er foretaget uddybende interviews med 20 af Friluftsrådets medlemsorganisationer.

For udvælgelsen af organisationer til disse interviews blev det besluttet, at følgende grupper skulle repræsenteres:

- Spejdere
- Sejlere
- Fiskere
- Roere
- Kajak roere
- Kommunale park- og naturforvaltere
- NVL foreningen
- Turisterhvervet
- De Samvirkende Invalideorganisationer
- Børn og unge
- Boligselskabernes Landsforening
- Danmarks Idrætsforbund
- Danske Gymnastik og Idrætsforeninger
- Dansk Firmaidrætsforbund

Resultaterne fra spørgeskemaer og interviews er samlet under "Indspil fra respondenter".

Besøg rundt i landet

Styregruppen har været rundt i en række forskellige blå områder, og landet over set og talt med aktive om deres interesser, idéer og løsningsmodeller.

Idékonkurrence

Sidst, men ikke mindst, har styringsgruppen kørt en idékonkurrence for at indhente visionære idéer og inspiration til nærværende katalog. Kriterierne for deltagelse i konkurrencen var, at forslaget skulle tilgodese flersidig arealanvendelse, være visionære og forny-

ende ift. de eksisterende forhold for friluftsliv i byens blå områder, forbedre adgangen til byens blå områder – også for det ikke-organiserede friluftsliv samt være geografisk uafhængigt. I forbindelse med udskrivning af konkurrencen blev det fastlagt, at styregruppen skulle vurdere alle indkomne forslag, at nedestående emner skulle indgå i vurderingen, og der blev udviklet tilhørende pointskala.

Uddybende oplysninger f.eks. kommissorium, liste over organisationer, interviewguide og vurderingsskema findes på www.byensfriluftsliv.dk under ”Idékatalog for byens blå områder”

Friluftsrådet

Friluftsrådets formål er at støtte og opmuntre til friluftsliv og naturforståelse under hensyntagen til landets natur og miljø.

Friluftsrådet skal herunder over for offentligheden varetage såvel de tilsluttede organisationers som den almene befolknings behov for og interesser i et aktivt friluftsliv.

Desuden skal Friluftsrådet fungere som rådgivende organ over for offentlige myndigheder.

Se mere på www.friluftsradaet.dk

Friluftsrådet forvalter Tips- og lottomidler til friluftslivet. Det er midler, der støtter initiativer for fremme af friluftsliv, og som alle kan søge.

Hvordan du søger, og hvad du kan søge til, kan du se mere om på www.friluftsradaet.dk/Tips/lotto.

Byens friluftsliv – friluftspolitiske mål

Byer er andet og mere end bosteder. De skal f.eks. også rumme hverdagens friluftsliv. Byens grønne – og blå områder skal indbyde til et rigt og varieret friluftsliv. Nogle byer opmuntrer til friluftsliv. Men i mange byer er der behov for en bred indsats for udvikling af oplevelsesrige arealer til glæde for beboerne.

INGEN KAN GØRE ALT; MEN ALLE KAN GØRE NOGET!

Friluftsliv er trivsel og sundhed. Derfor forventer vi, der vil være stor opbakning til Friluftsrådets visioner for byens friluftsliv, og Rådet forventer, at der er mange, der finder et hjørne, som de kan løfte.

For at påvirke til bedre vilkår for friluftslivet i byen, har Friluftsrådet den 27. oktober 2005 vedtaget en række mål for sit arbejde med ”Byens friluftsliv”.

Friluftsrådets politiske mål:

- At sikre byens grønne områder
- At få etableret nye grønne områder
- At sikre høj natur- og friluftsmæssig kvalitet i byens grønne områder
- At forbedre tilgængeligheden til vand i byen
- At fremme og sikre friluftsliv i de blå områder
- At fremme initiativer, der åbner for friluftsliv på og ved idrætsanlæg
- At fremme initiativer, der åbner for friluftsliv i byens grå områder

Kontakt til Friluftsrådet

Friluftsrådet har 23 kredse. På www.friluftsradaet.dk/1479 kan du finde kontaktoplysninger til kredsformand og kredsbestyrelse m.m., og du kan læse mere om de initiativer, kredsen arbejder med lige nu.

Kredsen arbejder friluftspolitisk i din kommune. Den spiller ind med forslag til nye initiativer, sikring og forbedring af naturen og friluftslivets forhold.

En kreds er et lokalt repræsentantskab for friluftslivet, og den dækker flere kommuner.

Medlemsorganisationer i Friluftsrådet kan udpege en repræsentant i hver kommune, og mange har gjort det. Repræsentanterne indkaldes løbende til møder i kredsen.

Styregruppen ”Friluftsliv i byens blå områder”

For at følge op på de friluftspolitiske mål for byens friluftsliv, besluttede Friluftsrådet at igangsætte to indsatsområder ”Friluftsliv i byens grønne områder” og ”Friluftsliv i byens blå områder”, med det formål at fremme byens friluftsliv.

Der blev udarbejdet kommissorium for hvert indsatsområde. Medlemsorganisationer og kredse blev inviteret til at indstille repræsentanter til styregrupperne, hvorefter Friluftsrådets bestyrelse nedsatte styregrupperne.

I samme periode igangsatte Friluftsrådet indsatsområdet ”Lokalt friluftsliv – fælles mødested – større synlighed”. Dette indsatsområde har udviklet sig til primært at have fokus på byens friluftsliv, og de har sat fokus på behov for ”Fælles Mødested”.

De tre indsatsområder supplerer hinanden og Friluftsrådet mener, at de får stor betydning for byens friluftsliv enkeltvis og som helhed.

Styregruppen for indsatsområdet ”Friluftsliv i byens blå områder”:

Formand for styregruppen:

- Flemming O. Torp, Friluftsrådets bestyrelse

Medlemsorganisationer:

- Kurt Sjøgreen, Danmarks Fritidssejler Union
- Thomas Brandt, Danmarks Sportsfiskerforbund
- Mathilde Vædele Juel Jensen, Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv
- Martin Nissen, Dansk Kano- og Kajak Forbund
- Hans Ove Pedersen, Kommunale Park- og Naturforvaltere
- Pernille Fog, Landsforeningen Ungdomsringen

Friluftsrådets kredse:

- Anni Juhl, Limfjord Syd
- Peder Rasmussen, Trekantområdet
- Erik Vandet, Århus Bugt
- Jes Jessen, Roskilde (udgået)

Friluftsrådets sekretariat:

- Johanne Leth Nielsen/Vibeke Dalum

En af de ting, der for alvor blev tydeliggjort i vores arbejde i den blå gruppe var, at friluftslivet ofte bliver klemt eller glemt i større byggerier og projekter langs vandet. Det er afgørende, at friluftslivet og adgang til de blå områder indtænkes tidligt i planlægningsprocessen.

Martin Nissen, styregruppen

Definitioner

Byens blå områder

Byen ender dér, hvor det åbne land starter. De blå områder omfatter vandområder i tilknytning til de urbane områder, der kan anvendes til friluftsmål samt adgangsforbindelserne hertil. Det kan for eksempel være søer, åer, kyststrækninger, havneområder, kanaler og de tilknyttede stiforbindelser.

Byens grønne områder:

For Friluftsrådets arbejde med byens friluftsliv dækker ovennævnte begreb grønne arealer, der ligger i byzone, og som er tilgængelige for såvel alment som organiseret friluftsliv.

Tre grundlæggende forhold er afgørende for at være med i denne kategori:

- Arealet skal opleves som grønt, fordi det har et naturindhold.
- Man skal frit kunne opholde sig på arealet og/eller kunne dyrke aktiviteter i kortere eller længere tid,
- Arealet skal opleves "uhegnet" og frit tilgængeligt for alle

Boligselskabers og virksomheders grønne arealer:

Mange af arealerne er ikke offentlige, og mange er ikke rige på natur og friluftsliv. Nogle er åbne, nogle er oplevelsesrige, nogle ligger, så de kun har interesse for beboere eller ansatte, nogle har et potentiale for mere natur og et bredt friluftsliv. Uanset åbenhed, faciliteter og naturindhold er de en del af byens grønne områder.

Byens grå områder:

Byens grå områder er arealer med fast belægning. De er potentielle arealer for friluftslivet, hvis de har en grad af naturpræg, og når man har mulighed for at opholde sig og/eller at være aktiv i dem. De er også et potentiale, hvis de rummer eller kan rumme særlige faciliteter/kvaliteter i forhold til den/de enkelte friluftaktiviteter. Det kan være et bytorv, en parkeringsplads eller lignende.

Fælles Mødested

Et formelt og uformelt mødested for friluftslivet – en bygning med arealer – en facilitet, der giver gode rammer for friluftslivet ude som inde, et sted i byen med naturoplevelser, formidling og et rigt tilbud om friluftaktivitet. Havne, bygninger, klubhuse ved grønne områder ses som naturlige udviklingssteder til etablering af "Fælles Mødested".

Klubber

I byserien dækker klubber begreber som en lokal klub, kreds, trop, forening mv.

Vand fortæller historie.

Lene Holm, Formand for Kommunale Park- og Naturforvaltere

Friluftsrådets medlemsorganisationer

- 4H
- Biologforbundet
- Boligselskabernes Landsforening
- Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund
- Danhostel Danmarks Vandrerhjem
- Danmarks Civile Hundeførerforening
- Danmarks Cykle Union
- Danmarks Fritidssejler Union
- Danmarks Idræts-Forbund
- Danmarks Jægerforbund
- Danmarks Socialdemokratiske Ungdom
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Danmarks Tursejlerforening
- Dansk Amatørfiskerforening
- Dansk Autocamper Forening
- Dansk Automobil Sports Union
- Dansk Bjergklub
- Dansk Camping Union
- Dansk Caravan Klub
- Dansk Cyklist Forbund
- Dansk Faldskærms Union
- Dansk Firmaidrætsforbund
- Dansk Forening for Rosport
- Dansk Fritidsfiskerforbund
- Dansk Golf Union
- Dansk Islandshesteforening
- Dansk Kano og Kajak Forbund
- Dansk Kennel Klub
- Dansk Land-Rover Klub
- Dansk Legeplads Selskab
- Dansk Naturist Union
- Dansk Orienterings-Forbund
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ride Forbund
- Dansk Sejlonion
- Dansk Skiforbund
- Dansk Skytte Union
- Dansk Svæveflyver Union
- Dansk Ungdoms Fællesråd
- Dansk Vandrelaug
- Danske Baptisters Spejderkops
- Danske Gymnasti- og Idrætsforeninger
- Danske Naturister
- De Grønne Pigespejdere
- Det Danske Spejderkorps
- DK-Camp
- DK Camping Club
- Dyrenes Beskyttelse
- FDF, Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund
- FolkeFerie.dk
- Forenede Danske Motorejere
- Foreningen Havkajakroerne
- Foreningen NOAH
- Geografforbundet
- KFUM-Spejderne i Danmark
- Kolonihaveforbundet for Danmark
- Kongelig Dansk Aeroklub
- LandboUngdom
- Landsforbundet DUI-Leg og Virke
- Landsforeningen af Ungdomsskoleledere
- Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem
- Landsforeningen Natur og Ungdom
- Landsforeningen Praktisk Økologi
- Landsforeningen Ungdomsringen
- Naturvejlederforeningen i Danmark
- Public Camp
- Samvirkende Danske Turistforeninger
- Sct. Georgs Gilderne i Danmark
- VisitDenmark
- WWF Verdensnaturfonden
- Campingrådet
- Dansk Falkejagt Klub
- Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv
- Danske Skov- og Landskabsingeniører
- De Samvirkende Invalideorganisationer
- Den Økologiske Have
- Det Danske Haveselskab
- Efterskoleforeningen
- Fiskeringen
- Foreningen af Danske Turistchefer
- Foreningen Lydum Mølle
- Historisk-Arkæologisk Forsøgscenter, Lejre
- Foreningen Frie Fugle
- Kommunale Park- og Naturforvaltere
- Kongskilde Friluftsgård
- Sammenslutningen af Danske Småøer
- Sjællandske Sports- og Lystfiskerforeningers Samarbejdsudvalg
- Skjern-Egvad Museum
- Zoologisk Have

Friluftsrådet
Scandiagade 13
DK-2450 København SV

Tlf. +45 3379 0079
Fax +45 3379 0179
fr@friluftsradet.dk
www.friluftsradet.dk